

Zacht dromen of wakker schrikken...

Preek voor de vierde adventszondag 2003

een dwaaltocht door de Bijbel n.a.v. het Chanoekafeest
(25 Kislev 5764 – 2 Tevet 5764 / 20-27 december 2003)

Vandaag is het de laatste adventszondag. Volgende week is het kerst, het feest waar we al vier weken naar uit kijken in de adventsperiode. Een heerlijk feest van licht, liefde en warmte, vrede op aarde en in mensen een welbehagen. Toch is Kerstmis ook een beetje een raar feest. Het komt namelijk helemaal niet in de bijbel voor en is rond 350 na Christus pas ingevoerd als christelijk feest. Een heidens feest werd 'omgebouwd' tot een kerkelijk feest en allerlei kerstradities stammen dan ook af van dat heidense feest: cadeautjes geven, bomen versieren, kaarsen branden, het hoorde allemaal bij het Germaanse Lichtfeest en bij het Romeinse Zonnegodfeest. Al die heidense gebruiken pasten toevallig (?) heel mooi bij de christelijke boodschap van het Licht dat op aarde kwam om nieuw leven te brengen.

Gisteren is er ook een ander Lichtfeest begonnen. Vanaf 20 december 2003 vieren de Joden namelijk het Chanoekafeest. Dit feest lijkt op het eerste gezicht wel een beetje op Advent, maar het duurt acht dagen en elke dag wordt er een kaarsje extra aangestoken op de kandelaar.

Heel bijzonder is dat dit feest wél in de bijbel voorkomt: in Johannes 10:22: **Toen kwam het Vernieuwingsfeest te Jeruzalem; het was winter. En Jezus wandelde in de tempel, in de zuilengang van Salomo.** Jezus heeft nooit kerst gevierd, maar dus wel het Chanoekafeest.

Wat was dit dan precies voor een feest? We moeten voor de oorsprong ervan naar de tijd die tussen het Oude en Nieuwe Testament in ligt. Israël was toen onderdeel van het Griekse wereldrijk en koning Antiochius Epifanes was in Jeruzalem de baas. Onder zijn regering werden de Joden erg onderdrukt. Ze mochten geen sabbat vieren of jongentjes besnijden, daar stond de doodstraf op. Die doodstraf werd soms uitgevoerd door Joden in de heilige Thora-rollen te verbranden...

Deze koning ging uiteindelijk zo ver, dat hij in Gods heilige tempel een beeld plaatste van de god Zeus, de Griekse Heer des Hemels. Zo werd Gods huis op een groffe manier ontheiligd! Dit leidde tot een opstand onder de Joden, geleid door de Maccabeeën. De opstandelingen slaagden er uiteindelijk in om Jeruzalem te veroveren en ze namen de stad én de tempel in bezit. Op 25 Kislev (bij ons midden december) werd de tempel gereinigd en opnieuw aan Israëls God gewijd met een groot feest dat acht dagen duurde.

In de tempel brandde altijd een lamp met de zuiverste, speciaal bereide olijfolie. (zie Lev.24:2) De lamp symboliseert als het ware het Eeuwige Licht, het Licht der Wereld. De olie is een beeld van de Heilige Geest, die zuiver is en zuiverend werkt. De Heilige Geest is het die het vuur brandend houdt. Dat kun je afleiden uit een visioen van de profeet Zacharia. Zie hiervoor Zach. 4:1-6:

De engel die met mij sprak, kwam terug en wakte mij zoals men iemand uit de slaap wekt. Hij zeide tot mij: Wat ziet gij? Daarop antwoordde ik: Ik zie daar een kandelaar, geheel van goud, met een oliehouder aan zijn top; hij heeft zeven lampen, en telkens zeven toevoerbuizen voor de lampen erbovenop; en twee olijfbomen steken boven hem uit, de ene rechts en de andere links van de oliehouder. Ik hernam en vroeg de engel die met mij sprak: Wat betekent dit, mijn heer? (...) Hij antwoordde mij: (...) niet door kracht noch geweld, maar door mijn Geest! zegt de HERE der heerscharen. De kandelaar kreeg zijn brandstof dus via toevoerbuizen uit de oliehouder bovenaan. Dit visioen laat ons de Heilige Geest zien als de Grote Aanstichter, het Goddelijke Brandstofreservoir, waardoor het Eeuwige Licht blijft branden.

De tempelkandelaar werd bij het Vernieuwingsfeest ook weer aangestoken, maar er was slechts één niet-verontreinigd kruikje met zuivere olijfolie – net genoeg voor één dag. Nieuwe olie maken zou toch wel een week duren. Toch gebruikte men het ene kruikje olie en door een wonder brandde de lamp de volle acht dagen van het feest. Toen was ook de nieuwe olie klaar! Als herinnering aan dit wonder vierden de Joden sindsdien het Chanoekafeest. Op een kandelaar worden elke dag van het feest kaarsjes aangestoken, elke dag één meer, net zoals wij bij advent elke week een kaarsje meer laten branden.

Ik heb de laatste week eens over dit oude verhaal van Chanoeka nagedacht. Een verontreinigde tempel die weer opnieuw werd ingewijd... Als vanzelf schoten enkele teksten uit de Corinthebrieven door mijn gedachten. We zullen deze teksten eens lezen:

Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt en dat de Geest Gods in u woont? Zo iemand Gods tempel schendt, God zal hem schenden. Want de tempel Gods, en dat zijt gij, is heilig! (1Cor.3:16-17)

Welke overeenstemming is er tussen Christus en Belial, of welk deel heeft een gelovige samen met een ongelovige? Welke gemeenschappelijke grondslag heeft de tempel Gods met afgoden? Wij toch zijn de tempel van de levende God, gelijk God gesproken heeft: Ik zal onder hen wonen en wandelen, en Ik zal hun God zijn en zij zullen mijn volk zijn. Daarom gaat weg uit hun midden, en scheidt u af, spreekt de Here, en houdt niet vast aan het onreine en Ik zal u aannemen, en Ik zal u tot Vader zijn en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Here, de Almachtige. Daar wij nu deze beloften bezitten, geliefden, laten wij ons reinigen van alle bezoedeling des vlezes en des geestes, en zo onze heiligheid volmaken in de vreze Gods. (2Cor.6:15-7:1)

Wij zijn een tempel – jij bent een tempel. Als je gelooft, heb je Gods Heilige Geest ontvangen, die het vuur van het Eeuwige Licht in je hart brandend houdt. (Hand.2:38; 2Cor.1:22; 2Cor.5:5b)

Dat is me nogal wat: jij en ik zijn woonplaatsen van God. Durf je dat echt hardop te zeggen? Ik eigenlijk niet... Mijn tempel is in ieder geval niet alléén aan God gewijd, moet ik eerlijk bekennen. En superschoon is het daar binnenin ook niet...

Toch zegt Paulus in de 2e brief hele mooie dingen over de gelovigen. We zijn de *tempel van de levende God*, we zijn niet alleen zijn volk, maar ook *aangenomen als zonen en dochters van de Almachtige...* wát een beloften! Maar daar volgt wel iets op: **omdat God ons zulke geweldige beloften heeft gedaan, moeten wij ons afkeren van alles wat ons lichamelijk en geestelijk bevuilt. Wij moeten onszelf reinigen door ontzag voor God te hebben en ons volkomen aan Hem te geven.** (7:1 volgens Het Boek)

Ja, want wie eerlijk naar zichzelf kijkt, zal erkennen dat hij bevuild en verontreinigd is. Zo niet, pas dan eens op jezelf toe, wat Paulus schrijft in Kolossenzen 3:

Doodt dan de leden, die op de aarde zijn: hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die niet anders is dan afgoderij, om welke dingen de toorn Gods komt. (...) Maar thans moet ook jij dit alles wegdoen: toorn, heffigheid, kwaadaardigheid, laster en vuile taal uit uw mond. Liegt niet meer tegen elkander, (...)

Doet dan aan, als door God uitverkoren heiligen en geliefden, innerlijke ontferming, goedheid, nederigheid, zachtmoedigheid en geduld. Verdraagt elkander en vergeeft elkander, indien de een tegen de ander een grief heeft; gelijk ook de Here u vergeven heeft, doet ook jij evenzo. (...) en weest dankbaar.

Hebzucht is niet anders dan afgoderij... Hebzucht is dus in wezen hetzelfde als dat beeld van Zeus in de tempel van Jeruzalem. Oei...! En dat geduld, ja, dat heb ik wel met anderen – vooral met kinderen. Maar mijn geduld met God...? Er is denk ik nog wel wat aan mij te veranderen en te vernieuwen... En door welk stukje werd *jij* erg aangesproken?

Reiniging van onze tempels is dus geen overbodig luxe, maar hoe doe je dat dan? Hoe kun je – net als de Maccabeeën – je tempel weer vernieuwen? Als je in de Bijbel zoekt naar het woord 'vernieuwing' dan ontdek je twee teksten, waarin dat woord voorkomt:

- Romeinen 12:2 **... wordt niet gelijkvormig aan deze wereld, maar wordt hervormd door de vernieuwing van uw denken...**
- Titus 3:5 Hij heeft ons gered **door het bad der wedergeboorte en der vernieuwing door de Heilige Geest...**

We moeten ons denken, ons verstand vernieuwen en dat gebeurt door de Heilige Geest: **Indien jij door de Geest de werkingen des lichaams doodt, zult jij leven. Want allen, die door de Geest Gods geleid worden, zijn zonen Gods.** (Rom.8:13-14)

Kijk, dat is het schoonmaakmiddel voor ons denken: laat je verstand aansturen door Gods gedachten, denk wat Hij denkt, doe wat Hij doet. De Heilige Geest is dan de zuivere olie die ervoor zorgt dat de lamp niet walmt of flakkert. Hij verlicht je denken. Laat dat wonder maar gebeuren. Misschien dacht je, dat je maar een klein beetje Heilige Geest hebt, te weinig om helder en langdurig licht te geven.

Dat was ook zo bij de inwijding van de tempel door de Maccabeeën. Toch staken ze het kleine beetje aan en het was genoeg tot er nieuwe olie bereid was. Om dat ene kruikje olie uit te schenken was moed nodig, maar vooral vertrouwen. Dat geldt ook voor ons: heb de moed en het vertrouwen, dat God ons kleine vuurtje weer kan aanwakkeren.

Geef je opnieuw of voor het eerst over aan de leiding van de Heilige Geest. Hoe je dat doet? Door te bidden, te vertrouwen én door vooruit te kijken. Judas zegt het heel helder: ...**bid in de kracht van de heilige Geest, vertrouw u toe aan de liefde van God, in afwachting van onze Heer Jezus Christus die u in zijn barmhartigheid het eeuwige leven zal geven.** (Judas 1:20b-21, GNB)

Bidden, vertrouwen en verwachten – dat zijn de vonkjes die de zuivere olijfolie weer aan het branden krijgen. De Heilige Geest is die zuivere olie, waardoor de Here Jezus als het Licht van de wereld door ons heen kan schijnen. Is het geen goed voornemen voor het komende jaar, om de heilige olie weer aan te vullen en te laten branden? Om onze tempel opnieuw aan Israëls God toe te wijden, vol vertrouwen dat het Licht niet meer doven zal? De bezem er door? Dat was toch ook de eigenlijke bedoeling van Jezus'geboorte. Hij is gekomen om onze onreinheid weg te nemen, om ons te wassen – witter dan de sneeuw! (Ps. 51:9, 1Joh.3:4)

Bidden, vertrouwen en verwachten. Verwachten is advent, advent is kijken naar wat komt. En we weten het: Jezus is gekomen, maar Hij komt ook terug! Daar hopen we toch op? Dan zullen we Hem zien komen met macht en majesteit: onze Koning. We zullen heel dicht bij Hem mogen zijn en zelfs worden zoals Hij. Ja, Hij maakt dan de klus volmaakt af: nu ben ik nog lang niet zo zuiver als Jezus. Maar als wij Hem gelijk zullen wezen, zijn we zondeloos, zuiver en rein. Met die verwachting kun je nu al aan de slag in de kracht die de zuivere olie van de Heilige Geest heeft.

- Zuivere olie is ook zuiverende olie, het werd gebruikt om wonden te verzorgen zodat ze niet zouden gaan zweren. (Luc.10:34 – de Barmhartige Samaritaan!) Zo kan de Heilige Geest – mits je Hem zijn gang laat gaan – voorkomen dat er rotte plekken in je ontstaan door je te zuiveren en te reinigen.
- Zuivere olie werd ook gebruikt om koningen, profeten en priesters te zalven. De Heilige Geest maakt ons ook tot koningen, profeten en priesters. Door Hem kunnen we profetisch spreken, onze tempeldienst goed verrichten en hebben we uitzicht op een koninklijke toekomst. We zijn namelijk zonen en dochters van dé Koning en we zullen Hem gelijk wezen.

Johannes schrijft daarover in zijn eerste brief: **Geliefden, nu zijn wij kinderen Gods en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen; maar wij weten, dat, als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem gelijk zullen wezen; want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is. En een ieder, die deze hoop op Hem heeft, reinigt zich, gelijk Hij rein is.** (1Joh.3:2-3) In die laatste regel komt alles samen: de adventsverwachting moedigt je aan om je te reinigen. Niet op eigen kracht of door geweld, maar door de Heilige Geest – de zuivere en zuiverende olie.

